

Publicerad av

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)

Publikationens namn

Utvärdering av det tredje skedet av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar. Deltagande i småbarnspedagogiken och varierande servicesystem i kommunerna

Författare

Julia Kuusiholma-Linnamäki, Anna Siippainen, Laura Lepola, Jari Metsämuuronen, Maarit Alasuutari, Päivi Koivisto, Mikael Nygård & Miia Saarikallio-Torp

Statsminister Juha Sipiläs regering inledde för åren 2018–2020 ett försök med att ordna avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar. Försöket drevs sedan vidare av statsminister Antti Rinnes regering och senare av Sanna Marins regering till den 31 juli 2021. Målet med försöket var att öka femåringarnas och yngre barns deltagande i småbarnspedagogiken samt att förbättra förutsättningarna för deras vårdnadshavares sysselsättning. Dessutom var målet att utveckla småbarnspedagogiken och servicehandledningen inom småbarnspedagogiken.

Nationella centret för utbildningsutvärdering har utvärderat genomförandet av målen med försöket under 2018–2021. Denna rapport fokuserar på det tredje skedet av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik. 26 kommuner deltog i försökets tredje skede. Försökskommunerna erbjöd familjer med femåriga barn 20 timmar i veckan av avgiftsfri småbarnspedagogik. Staten kompenserar 79,23 procent av den uppskattade minskningen av avgiftsintäkterna till kommunerna. I försökets tredje skede granskades deltagandet i småbarnspedagogiken bland femåringar och yngre barn, användningen av stöd för hemvård av barn, och effekten av det kommuntillägg som är kopplat till stöd för familjernas lösningar vad gäller småbarnspedagogik och barnvård samt servicehandledningen inom småbarnspedagogiken.

I utvärderingen utnyttjades material som samlats in under det tredje skedet av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik samt Statistikcentralens och Folkpensionsanstaltens registermaterial. Enligt utvärderingen ökade de femåriga barnens deltagande i småbarnspedagogiken mer i försökskommunerna än i andra jämförbara kommuner. Det bör dock noteras att en del av försökskommunerna ($n = 13$) hade deltagit i försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik i alla tidigare skeden. I utvärderingen observerades att den avgiftsfria småbarnspedagogiken jämnade ut skillnader till följd av familjerelaterade bakgrundsfaktorer (vårdnadshavarens utbildningsnivå, arbetssituation, familjens månatliga bruttoinkomster, vårdnadshavarens födelseland, familjeform, under treårigt barn) i fråga om huruvida femåringen deltog i småbarnspedagogiken eller inte. I försökskommunerna var det endast vårdnadshavarens arbete som hade en koppling till deltagandet

i småbarnspedagogiken, och det att barnet vårdades hemma förklarades av huruvida det i familjen fanns ett barn under tre år. I jämförelsekommunerna förklarades deltagandet även av vårdnadshavarens utbildningsnivå, födelseland och familjens inkomster, och det att barnet vårdades hemma förklarades av att familjen hade två föräldrar. I granskningen av deltagandet för under femåringar, observerades att försöket inte ökade deltagandet i småbarnspedagogik för barn under fem år. I försökskommunerna var deltagargraden bland barn under fem år dock redan vid den första mätningen högre än i andra kommuner.

I utvärderingen utreddes dessutom om försöket hade minskat på användningen av hemvårdsstöd i kommunerna. Den avgiftsfria småbarnspedagogiken minskade inte på andelen femåringar och yngre barn som vårdades med hemvårdsstöd. Utöver användningen av hemvårdsstöd granskades i utvärderingen också om kommuntillägget till hemvårdsstödet påverkar sambandet mellan familjens bakgrundsfaktorer och femåriga barns deltagande i småbarnspedagogiken. I försökskommunerna i det tredje skedet påverkade kommuntillägget till hemvårdsstödet sambandet mellan familjens bakgrundsfaktorer och femåringens vårdform. I de försökskommuner där familjerna inte erbjöds kommuntillägg till hemvårdsstödet hade inte en enda av familjens bakgrundsfaktorer samband med huruvida barnet deltog i småbarnspedagogiken eller vårdades hemma.

För det tredje utvärderades servicehandledningen inom småbarnspedagogiken i försöks- och jämförelsekommunerna. Försökskommunerna var aktivare än jämförelsekommunerna i att kontakta familjerna. I försökskommunerna hade servicehandledningen oftare kontaktat de familjer där vårdnadshavaren var född i något annat land än i Finland. I försökskommunerna delades det ut mer information om tjänsterna inom småbarnspedagogiken inom kommunens tjänster för barnfamiljer samt via sociala medier än i jämförelsekommunerna. I försökskommunerna hade de familjer där det fanns ett syskon under tre år själva aktivare tagit kontakt med servicehandledningen. Man kan tänka sig att servicehandledningen inom småbarnspedagogiken har en betydande roll i huruvida familjen upplever sig vara klient inom småbarnspedagogiken och utifrån vems behov rådgivningen ges. Servicerådgivningen och handledningen ska grunda sig på en jämlik delning av information till familjerna om de möjligheter till barnvård som de har tillgång till. Detta kräver att servicerådgivaren har information om hela servicesystemet för barnvård och småbarnspedagogik.

Ämnesord: småbarnspedagogik, barnvård, avgiftsfrihet, hemvård, stöd för hemvård, femåriga barn, servicehandledning